

## Sisäisen tarkastus julkissektorilla pohjoismaissa

Osana sisäisten tarkastajien julkissektorin pohjoismaista yhteistyötä, suoritettiin viime vuoden lopulla Suomen, Ruotsin ja Islannin yhdistysten toimesta kysely IIA:n jäsenille, jotka työskentelevät julkissektorilla sisäisinä tarkastajina. Kysely oli laadittu Ruotsin julkissektoritoimikunnassa ja kysymykset keskittyivät vain osaan IIA:n standardeja ja menettelytapaohjeita. Tulokset analysoitiin Ruotsin julkissektoritoimikunnan toimesta ja esiteltiin webseminaarissa 3.5.2017, jonka järjesti Ekonomistyrningsverket (ESV). Vastausten määrä oli kohtalainen, yhteensä 102 vastausta, joista 33 vastausta Suomesta. Vastaukset ovat vain suuntaa antavia ja vaativat tarkempia jatkotutkimuksia.

Vastanneista 42 % työskentelee yksin. Vain 59 %:lla on jokin IIA:n sertifikaatti, vaikka työnantaja tukee melko hyvin kouluttautumista, osa jopa maksaa sertifikaatin kulut (70 % vastaajista).

Sisäisen tarkastuksen ohjesääntö (Audit charter) on melkein kaikilla vastanneilla, mutta menettelytapaohje tai muu vastaava käytännön ohje vain 79 %:lla, Suomessa 59 %:lla. Vain 50 % vastaajista katsoi, että em. ohjeissa on huomioitu kansainvälinen ammatillinen viitekehys IPPF. Liekö siksi vain 53 % vastaajista katsoi, että he noudattavat sisäisen tarkastuksen ammattistandardeja? Yllättävän hyvä tulos on, että 79% vastaajista koki, että riippumattomuus toteutuu sisäisen tarkastuksen asemassa ja työssä.

Huomion arvoista on, että suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että sisäisen tarkastuksen tärkein tehtävä on tuottaa analyysia sisäisen valvonnan tilasta ja toimia sisäisen valvonnan asiantuntijoina, mutta silti tarkastusraportissa vain 55 % vastaajista antaa mielipiteen (*Audit opinion*) sisäisen valvonnan tilasta tarkastetussa asiassa (Islannissa 0 %).

Sidosryhmäsuhde kansalliseen tarkastusvirastoon (NAO) koetaan pääosin hyväksi, mutta vastaajat kokivat, että tarkastusvirasto ei omassa työssään hyödynnä kovinkaan paljon sisäisen tarkastuksen työtä (20-33 % vastaajista) eikä yhteinen vuosisuunnittelu ole kovinkaan yleistä (20-23 % vastaajista). Silti n.70 % vastaajista oli sitä mieltä, että tarkastusvirasto tietää ja tuntee sisäisen tarkastuksen työn. Vastauksissa tulee tosin ottaa huomioon, että tarkastusvirastoilla ei ole yhtä laajoja lakisääteisiä tarkastusvaltuuksia eri pohjoismaissa, ja etenkin kunta- ja maakuntasektorilla tarkastusvirastojen rooli on tästä syystä vähäisempi. Ruotsin osalta on huomioitava, ettei kunta- ja maakuntasektorilla juurikaan ole sisäisiä tarkastajia.

Sisäisen tarkastuksen maineen (*reputation*) 80 % vastaajista näki olevan hyvä tai melko hyvä, mutta eniten eri mieltä -vastauksia antoivat suomalaiset vastaajat (25 % vastaajista). Vaikka vastaukset herättävät osin lisäselvityksen tarvetta, sisäisen tarkastuksen kehittämiskohteiksi voidaan kyselyn perusteella tunnistaa ainakin seuraavat asiat:

- Laadunarviointien ja IIA:n sertifiointien edistäminen
- Sisäisen valvonnan lausumien esittäminen tarkastusraporteissa tai vuosiyhteenvedossa
- Yhteistyön lisääminen tarkastusvirastojen kanssa

Kehittämiskohteet ovat linjassa toukokuussa Brysselissä pidetyn EUROSAI & EC IIA- yhteisseminaarissa esillä olleiden asioiden kanssa. Kyselyä hyödynnetään julkissektorin sisäisen tarkastuksen pohjoismaisessa vertailevassa tutkimuksessa, joka koskee kaikkia pohjoismaita, ja valmistuu ensi vuoden maaliskuuhun mennessä. Tutkimusta tekee Anna Margret Johannesdottir Islannin IIA:n edustajana. Pohjoismaiden hallinnollinen liitto tukee tutkimusta matka-avustuksella.